

Hrvatsko arhivističko društvo

Arhivi i znanost

Međunarodni tjedan arhiva 2026.

8.-12. lipnja 2026.
PROGRAMSKA KNJIŽICA

Sadržaj

Međunarodni dan arhivâ	3
Arhivska djelatnost	5
PROGRAMI.....	7
Hrvatski državni arhiv	8
Državni arhiv u Bjelovaru	11
Državni arhiv u Dubrovniku	12
Arhivski sabirni centar Korčula-Lastovo	13
Arhivski sabirni centar Metković-Opuzen-Ploče	14
Državni arhiv u Gospiću.....	15
Državni arhiv za Međimurje	17
Državni arhiv u Osijeku.....	19
Državni arhiv u Pazinu	21
Državni arhiv u Sisku	23
Državni arhiv u Slavonskom Brodu	25
Državni arhiv u Splitu	25
Državni arhiv u Šibeniku.....	26
Državni arhiv u Virovitici	27
Državni arhiv u Vukovaru	30
Državni arhiv u Zadru	31
Državni arhiv u Zagrebu	33
Hrvatski memorijalno dokumentacijski centar Domovinskog rata.....	345
Hrvatsko arhivističko društvo	37
Međunarodno arhivsko vijeće - International Council on Archives (ICA).....	38

Međunarodni dan arhivâ

Međunarodni dan arhivâ u Hrvatskoj je prvi puta obilježen 2009. Navedeni je datum izabran u sjećanje na dan osnutka Međunarodnoga arhivskog vijeća (The International Council on Archives – ICA) 1948. godine. Ta je međunarodna stručna udruga posvećena učinkovitom upravljanju zapisima te očuvanju, zaštiti i korištenju svjetske arhivske baštine suradnjom arhivskih i drugih stručnjaka za upravljanje zapisima diljem svijeta. Arhivi stoga svake godine godine taj dan – a proteklih godina, također na inicijativu Međunarodnoga arhivskog vijeća – cijeli tjedan, odgovarajućim programima nastoje sa svojim djelovanjem upoznati i senzibilizirati lokalne, područne i nacionalne zajednice u kojima djeluju, a Međunarodno arhivsko vijeće sveukupnu svjetsku javnost pokušava upoznati s arhivskom baštinom i suvremenim zapisima (koji će to također jednom postati), koji su povjereni na skrb arhivskim stručnjacima.

Hrvatsko arhivističko društvo koordinator je programa Međunarodnoga tjedna arhivâ u Hrvatskoj, a prigodnim programima taj *Tjedan* obilježavaju sve arhivske ustanove u okviru javne arhivske službe, kao i resorno Ministarstvo kulture i medija RH. Premda su vrata arhivâ i drugih srodnih ustanova uvijek otvorena korisnicima različitih profila, tih se dana svi građani pozivaju na dodatno svečarsko praćenje naših programa kao neobavezni posjetitelji i pratitelji prigodnih izložbi, predavanja, radionica, skupova, predstavljanja izdanja te drugih promotivnih aktivnosti uživo, ali također i mnoštva novih mrežno dostupnih sadržaja.

Hrvatsko arhivističko društvo, kao koordinator obilježavanja Međunarodnoga tjedna arhivâ, predlaže svim arhivskim, ali i drugim zainteresiranim ustanovama, udrugama, pravnim i fizičkim osobama u Republici Hrvatskoj, zajedničku temu manifestacije:

Arhivi i znanost

Na temu nas je ponukala činjenica da se 2026. godine obilježava 250. obljetnica Kraljevske akademije znanosti, čiji osnutak znači prekretnicu u visokom obrazovanju. No osim te obljetnice, ove se godine obilježava i još nekoliko obljetnica vezanih uz visoku znanost i znanstvenike, poput:

- 475 godina rođenja Fausta Vrančića (1551.)
- 400 godina od smrti Marina Getaldića (1626.)
- 170. obljetnica rođenja Nikole Tesle (1856.)
- 140. obljetnica Dominikanskog učilišta u Dubrovniku (1886.)
- 120. obljetnica rođenja Vladimira Preloga (1906.)
- 100. obljetnice Tehničkog fakulteta u Zagrebu (1926.)
- 70. obljetnica podjele Tehničkog fakulteta na Arhitektonsko-građevinsko-geodetski, Strojarsko-brodograđevni, Elektrotehnički i Kemijsko-prehrambeni fakultet (1956.)
- 70. obljetnica Filozofskog fakulteta u Zadru, u sklopu Sveučilišta u Zagrebu (danas dio Sveučilišta u Zadru) (1956.)

Stoga vas pozivamo da ovogodišnju temu obilježite na način najprikladniji vašim mogućnostima: izložbama, tiskanim i/ili digitalnim izdanjima, stručnim skupovima, okruglim stolovima, radionicama za djecu, mladež i ostale dobne skupine, diskusijskim panelima, projekcijama, digitalnim sadržajima,

međuinstitucionalnim i multimedijским događanjima, kvizovima, kao i drugim oblicima komunikacije i interakcije sa širokom publikom.

Naravno, ukoliko već imate planirane aktivnosti vezane uz neke druge teme, možete i njima u svojoj zajednici i široj okolini zasigurno pridonijeti vidljivosti arhiva i svijesti o značaju arhivskoga gradiva.

Hrvatsko arhivističko društvo i ove će godine prirediti i distribuirati digitalni plakat najave Međunarodnoga tjedna arhivâ u Hrvatskoj 2026. (pogodan za otiskivanje kao i za mrežnu objavu), kao i programsku knjižicu s podacima o svim događanjima kojima će arhivske i druge ustanove u Hrvatskoj obilježiti taj dan.

Mr. sc. Ladislav Dobrica, arhivski savjetnik
predsjednik Hrvatskoga arhivističkog društva

Arhivska djelatnost

Arhivska je djelatnost u društvu imala svoj povijesni razvoj u kojemu je mijenjala naglaske na pojedine aspekte svoje uloge. Čuvanje isprava za dokazivanje prava i povlastica naglašavalo je imovinsko-pravnu stranu ove djelatnosti, čuvanje dokumenata uprave i pravosuđa isticalo je političko-upravni aspekt, a čuvanje zapisa za povijesna i druga istraživanja omogućavalo je dokazivanje nacionalnih interesa. Čuvanje pak sveobuhvatnoga arhivskoga gradiva kao memorije ukupne zajednice trajno uokviruje temeljnu baštinsku zadaću arhivske djelatnosti.

Povijesni je razvoj dakle naglašavao pojedine aspekte te djelatnosti, a postupno se oblikovala i javna arhivska služba i definirane su njezine funkcije kao servisa države i građana. Ona danas svojim djelovanjem na području zaštite, preuzimanja, prikupljanja, obrade, čuvanja i korištenja arhivskoga gradiva, odgojno-obrazovnih i kulturnih aktivnosti, interdisciplinarni i interinstitucionalne suradnje ima presudno važnu javnu ulogu i upravlja važnim procesima u interesu zajednice. Time trajno utječe na proces oblikovanja javne memorije i u Hrvatskoj. Arhivistički rad stoga treba promatrati u kontekstu širem od samog područja kulture i treba razlikovati njegovu ulogu i njegove rezultate u javnom i privatnom sektoru. Arhivska djelatnost i arhivska struka pri tome u prvom redu moraju biti podložne imperativu istine i imperativu općeg javnog dobra.

Javna je arhivska služba ipak samo jedan segment djelovanja struke koju nazivamo arhivskom. Na međunarodnome planu postoji niz različitih pristupa i modela arhivske službe koji obuhvaćaju javne i privatne stvaratelje, imatelje i korisnike arhivskoga gradiva najrazličitije provenijencije. Divergentnost arhivske službe, arhivskoga djelovanja ili arhivske teorije i prakse najlakše se može uočiti sagledavajući članstva i djelovanje Međunarodnog arhivskog vijeća, osobito kroz rad njegovih pojedinih sekcija (ICA Professional Sections). U tom širokom prostoru svoje mjesto imaju javni nacionalni i drugi arhivi na različitim razinama, ali jednako tako postoji interes i za privatnim arhivima čija je zadaća prikupljanje, zaštita, čuvanje, stručna obrada zapisa i pružanje informacija i usluga na temelju tih zapisa.

U Hrvatskoj glavninu arhivske djelatnosti obavlja javna arhivska služba. U okolnostima stabilnih društava javna arhivska služba uobičajeno redovito brine za gradivo državnih, područnih i lokalnih političkih tijela i javnih ustanova. U tranzicijskim okolnostima javna arhivska služba, osim brige za gradivo tih tijela i ustanova, jedina može imati snagu i potencijale temeljem kojih može voditi brigu o ukupnoj memoriji naroda ili države, odnosno zajednice narodâ ili državâ. To je osobito važno na onim prostorima koji su imali turbulentnu povijest protkanu trajnom tranzicijom i mijenama. Iznimno je važno to osvijestiti danas, kad već neko vrijeme i u međunarodnome prostoru preteže stav da osim javnoga gradiva memoriju narodne i političke zajednice čini ono što možemo nazvati sveobuhvatnim arhivom; što uvelike obuhvaća i privatno gradivo razasuto kod različitih posjednika. Važnost arhivskoga gradiva privatnog karaktera sve se više naglašava i u arhivskoj teoriji i praksi zemalja Europske unije i šire. Suvremenim umrežavanjem informacija stvaraju se novi okviri „lokalnih, regionalnih i nacionalnih memorija i povijesti, ali također povijesti i identiteta političkih, religijskih i drugih društvenih skupina, kao i živih povijesti pojedinaca i obitelji“.

Međutim, već su neko vrijeme javni resursi na kojima se temelji oblikovanje identiteta, znanja, kulture i baštine postali predmetom interesa ekonomskoga menadžmenta koji ih vidi značajnim

komercijalno-iskoristivim bazenom za ostvarivanje profita. Istovremeno pojedine struke kao materijalni čuvari tih resursa, kao i samozatajni intelektualni radnici koji oblikuju identitet i znanje o baštini i kulturi, u opasnosti su da u znatnoj mjeri izgube iz ruku resurse koji su esencija identiteta. U tom smislu arhivski su i srodni stručnjaci dodatno odgovorni za stjecanje novih kompetencija kako bi se oduprli dijelu besmislene i štetne komercijalizacije neprofitnih sektora javnoga djelovanja u kulturi i znanosti.

Organizirana zajednica/društvo javnoj arhivskoj službi stoga povjerava brigu za informacije, dokumentarno znanje i arhivsku baštinu kao temelj identiteta na koji se nadograđuje konstrukt suvremenoga društva. Stoga i pitanja usmjerenja i financiranja javne arhivske djelatnosti zahtijevaju veliku stručnu i političku ozbiljnost u daljnjim odlukama i postupcima.

Dr. sc. Dražen Kušen, arhivski savjetnik

(član Hrvatskoga arhivističkog društva i njegov predsjednik u mandatu 2013.-2017.)

PROGRAMI

 Arhivi i znanost

Hrvatski državni arhiv

Marulićev trg 21
10000 Zagreb
tel.: 01 4801 999
Ravnatelj: dr. sc. Dinko Čutura
e-pošta: hda@arhiv.hr
<http://www.arhiv.hr/>

9. lipnja 2026.

Hrvatski državni arhiv

12:00 sati.

Otvorenje izložbe *Od Kraljevske akademije znanosti do Pravnog fakulteta (1776. – 1926.)*

Autori programa: Ladislav Dobrica, Vedran Muić

Trajanje programa: 9. lipnja – 28. kolovoza 2026.

Program obuhvaća:

Program predstavlja izložbu i popratni katalog priređen povodom 250. obljetnice osnutka Kraljevske akademije znanosti i neprekinutog djelovanja Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Polazište izložbe čini razvoj pravnog i javnopravnog obrazovanja u Zagrebu od Političko-kameralnog studija (1769. – 1776.) i Kraljevske akademije znanosti (1776. – 1850.), preko Pravoslavne akademije (1850. – 1874.), do ustrojavanja samostalnog Pravnog fakulteta 1874. godine u sklopu modernog Sveučilišta. Izložbom se, kroz odabrano arhivsko gradivo, prikazuju nastavni predmeti, ispiti, upisi i evidencije studenata, upravljanje studijem, prostori i organizacija nastave, dopisi profesora, studentske molbe, ocjene, imenici i isprave vezane uz završetak studija. Katalog prati tematske cjeline od najranijih oblika visokog obrazovanja, preko institucionalnih promjena i svakodnevne studiranja, do razdoblja u kojemu Pravni fakultet postaje jedan od temelja sveučilišnog i stručnog života. Posebna se pozornost posvećuje studentima i profesorima, njihovu mjestu u javnom i političkom životu te ulozi pravnog studija u oblikovanju uprave, pravosuđa i obrazovane građanske elite. Program je namijenjen široj kulturnoj javnosti, studentima, nastavnicima, pravnicima, arhivistima i istraživačima povijesti obrazovanja. Kao dio obilježavanja Međunarodnog tjedna arhivâ, izložba naglašava važnost arhivâ kao mjesta čuvanja, tumačenja i javnog predstavljanja povijesnih izvora. Njezina je namjera približiti javnosti vrijedno gradivo Hrvatskoga državnog arhiva, pokazati kontinuitet pravne znanosti i visokog školstva u Hrvatskoj te potaknuti daljnje zanimanje za povijest Sveučilišta u Zagrebu i institucija iz kojih se razvio današnji Pravni fakultet.

10. lipnja 2026.

I.

Hrvatski državni arhiv

Mrežna poveznica događaja: www.arhiv.hr

10:00 sati.

Program *Jedan, dva, tri, četiri, pet, krenimo u čudesan arhivski svijet – znanost u arhivima*

Autorica programa: Darija Hofgräff Marić

Trajanje programa: 10. lipnja 2026.

II.

Hrvatski državni arhiv

Mrežna poveznica događaja: www.arhiv.hr

13:00 sati.

Predavanje *Tragovi hrvatske znanosti – pogled iz arhiva*

Autorica programa: Silvija Babić

Trajanje programa: 10. lipnja 2026.

Program obuhvaća:

I.

Program je namijenjen djeci nižih razreda osnovne škole koji će kroz interaktivnu prezentaciju saznati koliko su arhivi i znanost povezani i što sve o znanosti možemo naučiti u arhivima.

II.

Autorica istoimene monografije u predavanju će se osvrnuti na povijest znanstvene djelatnosti na našem području i arhivsko gradivo koje svjedoči o razvoju hrvatskih znanstvenih institucija. Osim povijesnog pregleda problematike upravljanja zapisima cilj je predavanja ponuditi i neka nova spisovodstvena rješenja temeljena na suvremenim teorijama upravljanja zapisima i informacijama.

11. lipnja 2026.

Hrvatski državni arhiv

Mrežna poveznica događaja: www.arhiv.hr

13:00 sati.

Predavanje *Više od prava: Pravni fakultet u Zagrebu kao sjecište pravne i društvenih znanosti (1776. – 1918.)*

Autor programa: Dalibor Čepulo

Trajanje programa: 11. lipnja 2026.

Program obuhvaća:

Pravni fakultet u zadnjih je 250 godina postao središte pravne znanosti i obrazovanja u Hrvatskoj — čuvar nacionalne pravne kulture i predvodnik njezina povezivanja s europskom tradicijom. On ne povezuje samo pravo, društvo i etiku već doprinose razvoju zajednice, oblikujući pravnike, stručnjake i mislioce koji mijenjaju društvo. Predavanjem prof. Čepula sagledat ćemo ulogu Pravnog fakulteta kao čuvara i promotora hrvatske pravne kulture kao dijela srednjoeuropske pravne tradicije.

12. lipnja 2026.

Hrvatski državni arhiv

Mrežna poveznica događaja: www.arhiv.hr

10:00 i 12:00 sati.

Besplatni razgledi zgrade uz stručno vodstvo

Autorica programa: Anamarija Pupić-Bakrač

Trajanje programa: 12. lipnja 2026.

Program obuhvaća:

Kao završni dio programa Međunarodnog tjedna arhivâ posjetitelji će moći besplatno razgledati reprezentativni prostor Hrvatskoga državnog arhiva uz stručno vodstvo.

Državni arhiv u Bjelovaru

Trg Eugena Kvaternika 6
43000 Bjelovar
tel.: 043 244 487
Ravnateljica: Martina Krivić Lekić
e-pošta: pisarnica@dabj.hr
<http://www.dabj.hr/>

10. lipnja 2026.

Kulturni centar „Mato Lovrak“, Veliki Grđevac; Centar za cjeloživotno učenje i kulturu Bjelovar; Državni arhiv u Bjelovaru (mjesto održavanja: Željeznički kolodvor Bjelovar, Trg kralja Tomislava) 17:00 sati.

Manifestacija *Vlak koji povezuje generacije*

Autori programa: Kulturni centar „Mato Lovrak“, Veliki Grđevac, Centar za cjeloživotno učenje i kulturu Bjelovar, Državni arhiv u Bjelovaru

Trajanje programa: 17:00-22:00 sata.

Program obuhvaća:

17:00 Puhački orkestar Glazbene škole V. Lisinski Bjelovar, izvodi skladbe iz filma

17:10 Najava programa i radionica

17:20 Mažoretkinje OŠ Mate Lovraka iz Velikog Grđevca

17:30 Projekcija biografskog filma o Mati Lovraku *Vlak riječi*

17:40 KUD Veliki Grđevac

18:15 Projekcija biografskog filma o Mati Lovraku *Vlak riječi*

18:30 Zbor OŠ Mate Lovraka Veliki Grđevac

18:40 Otvorenje izložbe Državnog arhiva u Bjelovaru *Kad se male ruke slože – 50 godina filma Vlak u snijegu*, autorice izložbe: Martina Krivić Lekić i Sunčica Markanović

19:00 *Svadba* scena iz romana i filma, OŠ Veliki Trojstva

19:10 Razgovor s Dragom, Perom i Ljubanom, 1. dio

19:30 Projekcija biografskog filma o Mati Lovraku *Vlak riječi*

19:40 Razgovor s Dragom, Perom i Ljubanom, 2. dio

20:00 *Vlak u snijegu*, projekcija filma (s prijevodom na znakovni jezik i titlom)

Kroz cijeli program vas vodi Slaven Klobučar kao Mato Lovrak.

17 do 20 sati u radionice za djecu:

„Kako funkcionira parna lokomotiva“,

„Lončarsko kolo“,

„Napravi plakat za novi film Vlaka u snijegu“

„Vlak u snijegu kao strip“

Državni arhiv u Dubrovniku

Sv. Dominika 1
20000 Dubrovnik
tel.: 020/642-960
Ravnateljica: Nikolina Pozniak
e-pošta: dad@dad.hr
<http://www.dad.hr>

9. lipnja 2026.

Državni arhiv u Dubrovniku (mjesto održavanja: Sponza – dvorana Sv. Vlaho)

Mrežna poveznica događaja: <http://www.dad.hr>

20:00 sati.

Otvorenje izložbe *Dubrovačka znanstvena baština - zbirka Ragusina Državnog arhiva u Dubrovniku*
Autori programa: Ana Borić Gluhan, Sanja Curić, Nikša Selmani

Trajanje programa: 9. lipnja- 30. lipnja 2026.

Program obuhvaća:

Državni arhiv u Dubrovniku povodom obilježavanja Međunarodnog tjedna arhivâ na temu „Arhivi i znanost“ organizira izložbu pod naslovom: „Dubrovačka znanstvena baština - zbirka Ragusina Državnog arhiva u Dubrovniku“.

Na izložbi će se dubrovačkoj javnosti prikazati znanstveni domet dubrovačkih autora kroz njihova djela koja se nalaze u zbirci. Izložena djela obuhvaćaju širok raspon znanstvenih disciplina i tema. Među knjigama se nalaze rijetka izdanja iz 16. stoljeća, poput djela filozofa Nikole Vitova Gučetića te pomorski priručnik Nikole Sagroevića. Znanstveni dosezi prikazani su kroz prva izdanja matematičara Marina Getaldića, djela Ruđera Boškovića te medicinske rasprave liječnika Đura Baglivija. Znanstvenu i stručnu terminologiju tog doba nalazimo u rječnicima Joakima Stullija, dok opsežni povijesni pregled donose djela Ludovika Crijevića Tuberona. Rani razvoj suvremene ekonomske misli i poslovne etike vidljiv je u radu Benedikta Kotruljevića o trgovini i trgovcima. Izložba svjedoči o dugom kontinuitetu znanstvene misli na ovom području. Ona ujedno potvrđuje kontinuiranu uključenost Dubrovnika i Hrvatske u onodobne europske intelektualne i kulturne krugove.

Primarna namjera izložbe je predstavljanje knjižnične građe javnosti, isticanje znanstvenih i kulturnih postignuća dubrovačkih autora te poticanje svijesti o očuvanju baštine i kulturnoga identiteta.

Ciljanu publiku čine: lokalna zajednica, strani posjetitelji, studenti, istraživači, učenici, kao i svi ljubitelji povijesti, znanosti i kulturne baštine.

Mogući učinak izložbe očituje se u jačanju svijesti o važnosti očuvanja baštine, popularizaciji znanosti i poticanju interesa za povijest i kulturnu baštinu Dubrovnika.

Arhivski sabirni centar Korčula-Lastovo

---

9. lipnja 2026.

Državni arhiv u Dubrovniku – Arhivski sabirni centar Korčula-Lastovo (mjesto održavanja: Gradski muzej Korčula)

Mrežna poveznica događaja: https://www.facebook.com/p/Arhivski-sabirni-centar-Kor%C4%8Dula-Lastovo-100062993960592/?locale=hr_HR

20:00 sati.

Predavanje *Zar, ni koraka dalje – ostavština arhivista i povjesničara dr.sc. Vinka Foretića 40 godina poslije smrti*

Autor programa: Tonko Barčot

Trajanje programa: 9. lipnja 2026.

Program obuhvaća:

Četrdeset godina poslije smrti velikog arhivista i povjesničara dr.sc. Vinka Foretića (1901. – 1986.) prigoda je osvrnuti se na njegovu bogatu ostavštinu. Usprkos činjenici što je gotovo čitav radni vijek djelovao u Dubrovniku (dva desetljeća i kao ravnatelj Državnog arhiva), značajan trag ostavio je i u rodnoj Korčuli, i kao povjesničar i arhivist, ali i kao kulturni autoritet, zanesenjak, animator, pedagog. U predavanju će se, uz pregled njegovog životnog puta, staviti fokus upravo na njegovu korčulansku ostavštinu. Dat će se uvid u sačuvane arhivske tragove u Zbirci fotografija Iva Foretića (HR-DADU-SCKL-605) i obiteljskom fondu Foretić (HR-DADU-SCKL-807), ali i u drugim fondovima. Po prvi put će se javnosti prezentirati izvori vezani uz publiciranje njegove iznimno važne knjige „Otok Korčula u srednjem vijeku do g. 1420.“ uoči II. svjetskog rata. Isto tako, istaknut će se njegova uloga u spašavanju arhivskog gradiva stradalog u bombardiranjima Korčule 1943. - 1944. i u poslijeratnim inicijativama za osnutak arhivskog centra u Korčuli. Ukazat će se na mišljenja drugih o Foretićevom stvaralaštvu i njegovim dosezima, bremenit odnos s lokalnom zajednicom i osjetljiv položaj kulture, te uopće analizirati koliko je Foretićevo djelo i danas aktualno. Postavit će se i pitanje koliko smo danas napredovali u odnosu na njegova dostignuća, a što je naznačeno i u samom naslovu.

Arhivski sabirni centar Metković-Opuzen-Ploče

Državni arhiv u Dubrovniku - Arhivski sabirni centar Metković-Opuzen-Ploče

8. lipnja 2026.

I.

Mrežna poveznica događaja: <https://dad.hr/po-luci-se-dan-poznaje/>

Virtualna izložba *Luka Ploča (Aleksandrovo) – Luka Ploče (Kardeljevo) u svjetlu bosansko – hercegovačke gospodarske politike*

Autori programa: dr. sc. Ivo Orešković, Paulina Šiljeg, Vedran Šerbu

Trajanje programa: 8. – 12. lipnja 2026.

II.

09:00 sati.

Državni arhiv u Dubrovniku - Arhivski sabirni centar Metković-Opuzen-Ploče

Mrežna poveznica događaja: <http://www.dad.hr/>

Dani otvorenih vrata Arhiva

Autori programa: Djelatnici Državnog arhiva u Dubrovniku – Arhivskog sabirnog centra Metković-Opuzen-Ploče

Trajanje programa: 8. i 12. lipnja 2026.

Program obuhvaća:

I.

Istražujući fenomen promjena imena grada Ploča od prvoga spomena iz vremena Dubrovačke Republike 1387. godine do danas uočio sam kako su ključnu ulogu u procesu razvitka grada iz maloga ribarskog naselja u urbano središte na ušću Neretve u vrijeme Kraljevine SHS tj. Jugoslavije i u godinama nakon Drugoga svjetskoga rata odigrali bosansko – hercegovački gospodarstvenici i političari.

Ključnu ulogu u promjeni imena grada Ploča u Aleksandrovo odigrala je Trgovačka i obrtnička komora u Sarajevu, kasnije Trgovačka i industrijska komora Sarajevo, s ciljem da udobrovolji Kraljev dvor da u planu i strategiji razvoja željezničkoga i lučkoga prometa i trgovine Kraljevine kao jedan od prioriteta bude izgradnja željezničke pruge Metković – Ploča (Aleksandrovo) i luke Ploča (Aleksandrovo). Dakle, u vrijeme Kraljevine, počevši istraživačkim radnjama 1922. godine, započete su prve konkretne radnje na projektu izgradnje luke. U tim nastojanjima prednjačila je Direkcija zajednica željeznica u Sarajevu u suradnji s Udruženjem inženjera i tehničara i Hidrološkog instituta u Sarajevu. Trgovačka i obrtnička komora Bosne i Hercegovine je 1927. godine u Sarajevu objavila publikaciju na ćirilici pod naslovom „Luka Aleksandrovo (Ploča) na ušću Neretve“.

Isticanjem povezanosti Beograda s morem, kao prijestolnice Kraljevine, željelo se udovoljiti i nastojanjima političkog vrha države da nova Kraljevina SHS tj. Jugoslavija ima svoju luku na južnom

Jadranu, a sve s ciljem dobivanja njihove financijske podrške za takav projekt. Ova gospodarsko – politička inicijativa konačno je rezultirala 1937. godine početkom izgradnje željezničke pruge Metković – Aleksandrovo i izgradnjom luke Aleksandrovo 1939. godine. Nakon Drugoga svjetskog rata neki gradovi su promijenili izvorno ime u čast visokopozicioniranih komunističkih vođa. Nastojanje komunističkih vlasti nije imalo samo za cilj ukazati čast i slavu svojim najzaslužnijim revolucionarima i nepogrješivim vođama društvenog napretka, već je to bio i čin jasnog iskazivanja raskida s prošlošću. Nekadašnje Aleksandrovo, u to vrijeme Ploča, kao grad u nastajanju, jednako tako nosio je stigmatu monarhističke Kraljevine Jugoslavije i njezinoga kralja Aleksandra I. Karađorđevića.

Tako je 1. svibnja 1950. Ploča postala Kardeljevo u čast jugoslavenskoga komunističkog političara Edvarda Kardelja, jednoga od najbližih suradnika Josipa Broza Tita. Ključnu ulogu u tome odigrao je bosansko-hercegovački komunistički vođa Đuro Pucar Stari. Zahvaljujući tome od pedesetih godina 20. st. nadalje možemo pratiti započinjanje niza investicija u luci Kardeljevo. Treći ključan događaj bilo je integriranje poduzeća Luke Ploče i Željezničko transportnog poduzeća Sarajevo 1969. godine čime je u biti izvršena financijska sanacija poduzeća Luka Ploče i stvoreni preduvjeti za njezin daljnji razvitak.

II.

Dani otvorenih vrata Arhiva postali su tradicionalni program kojim Arhivski sabirni centar Metković-Opuzen-Ploče obilježava Međunarodni tjedan arhivâ. Prilika je to kada možemo osobitu pozornost posvetiti posjetiteljima, povećavajući time vidljivost Arhiva i ukazujući na njegovu funkciju čuvara kolektivne memorije lokalne zajednice. Uz stručno vodstvo i razgled spremišnih i uredskih prostorija ove godine odlučili smo posebno istaknuti našu biblioteku i naslove zavičajne tematike. Predočiti ćemo posjetiteljima naslove koji su nam od osobite koristi pri sređivanju gradiva i izradi inventara, uz poneke rijetke naslove lokalnih autora. Cilj programa je upoznati naše posjetitelje s gradivom koje čuvamo, te im približiti naš svakodnevni rad; od sređivanja gradiva, do rada s korisnicima.

Obilazak je prilagođen djeci i odraslima.

Zainteresirani se mogu najaviti na e-adresu: paulina.siljeg@dad.hr ili na telefonski broj: 020/690-733.

Državni arhiv u Gospiću

Kaniška 17
53000 Gospić
tel.: 053 560 440
Ravnatelj: dr. sc. Ivica Mataija
e-pošta: info@arhiv-gospic.hr
<http://www.arhiv-gospic.hr/>

22. srpnja 2026.

Državni arhiv u Gospiću

Mrežna poveznica događaja: <http://www.arhiv-gospic.hr/>

12:00 sati.

Otvorenje izložbe *G kao glazba i G kao Gospić*
Autori programa: Ivana Nikšić Šulentić, Mario Maras
Trajanje programa: 22. srpanj - 15. rujna 2026.

Program obuhvaća:

Izložba *G kao glazba i G kao Gospić* posvećena je životu i djelu gospićkoga glazbenika, glazbenog pedagoga i skladatelja Josipa Kailera – Pepija (1933.–1993.) koji je svojim djelom obilježio kulturnu i prosvjetnu povijest Gospića druge polovice dvadesetoga stoljeća. Kroz fotografije, notne zapise, novinske članke i dokumente iz obiteljske zbirke, izložba nastoji podsjetiti na Kailerovu ulogu i doprinos kao kulturnog stvaratelja čiji rad i danas predstavlja važan dio lokalne gospićke memorije i kulturne baštine. Početkom šezdesetih godina dvadesetoga stoljeća Kailer pokreće prvu suvremenu gospićku glazbenu školu obrazujući generacije mladih glazbenika i šireći glazbenu kulturu među djecom i mladima. Kao kapelnik limene glazbe sudjelovao je u brojnim, tada važnim, javnim manifestacijama, svečanostima i kulturnim programima, a poseban segment izložbe posvećen je njegovu skladateljskom radu i uspjesima na festivalima zabavne glazbe šezdesetih i sedamdesetih godina, kroz koje je gospićka glazbena scena bila povezana s tada suvremenim tijekovima hrvatske popularne kulture. Njegove skladbe, nadahnute mediteranskim i ličkim motivima, svjedoče o susretu lokalnog identiteta i tada modernih glazbenih izričaja.

Državni arhiv za Međimurje

Štrigova 102
40312 Štrigova
tel.: 040 312 600
faks: 040 312 600
Ravnatelj: Jurica Cesar
e-pošta: dram@dram.hr
<http://www.dram.hr/>

9. lipnja 2026.

I.

Državni arhiv za Međimurje

Mrežna poveznica događaja: <http://www.dram.hr/>

12:00 sati.

Otvorenje izložbe *Učiteljska škola u Čakovcu (1879.-1963.) – temelj prosvjete Međimurja*

Autor programa: Igor Mekota

Trajanje programa: Lipanj 2026.

II.

Državni arhiv za Međimurje, arhivi država članica Europske unije (mjesto održavanja: Zgodovinski arhiv Celje)

Mrežna poveznica događaja: www.zac.si

19:00 sati.

Sedam – „7” (Seven)

Autori programa: Jurica Cesar i ostali predstavnici arhiva članica Europske unije

Trajanje programa: Lipanj 2026.

I.

Program obuhvaća:

Povodom obilježavanja Međunarodnog tjedna arhivâ 2026. godine pod nazivom *Arhivi i znanost*, Državni arhiv za Međimurje sudjeluje sa izložbom *Učiteljska škola u Čakovcu (1879.-1963.) – temelj prosvjete Međimurja*.

Izložba prikazuje bitne obljetnice i povijesni razvoj Učiteljske škole u Čakovcu, od njezina osnutka 1879. godine, pa sve do prestanka rada 1963. godine, promatrajući je kao ključnu obrazovnu ustanovu koja je oblikovala kulturni i prosvjetni život Međimurja te njenu transformaciju iz mađarske državne ustanove u važan hrvatski prosvjetni centar. Učiteljska škola u Čakovcu bila je više od same obrazovne ustanove, ona je bila čuvar kulture i nositelj razvoja obrazovanja. Kroz njezine klupe prošli su mnogi ugledni prosvjetni djelatnici. Kontinuitet izobrazbe koji je započeo 1879. godine nije prekinut – on se nastavio kroz Pedagošku akademiju, a danas kroz Odsjek Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, čime Čakovec potvrđuje svoju ulogu prosvjetnog centra s tradicijom dužom od stoljeća i pol. Posjetiteljima izložbe predstaviti će se do sada neobjavljeno arhivsko i fotografsko gradivo iz fondova Učiteljske škole u Čakovcu, Narodnog odbora općine Čakovec, Narodnog odbora kotara Čakovec, osobnih fondova Zvonimir Bartolić i Ljuboslav Kuntarić te Zbirke razglednica Međimurja koje se tiču teme izložbe. Osim matičnih knjiga učenika, posjetiteljima će se predstaviti gradivo koje nam daje uvid u svakodnevno funkcioniranje ove obrazovne ustanove kroz povijest.

II.

Program obuhvaća:

Sedmi *International Archives Week Challenge*, pokrenut na inicijativu Zgodovinskog arhiva Celje u Sloveniji, ove godine okuplja arhivske ustanove država članica Europske unije oko jedinstvene i poticajne teme „7” (Seven). Glavna ideja ovogodišnjeg međunarodnog projekta jest potaknuti arhive da javnosti prezentiraju vlastitu arhivsku građu kroz originalnu, kreativnu i autentičnu interpretaciju broja sedam.

U ovaj se europski projekt aktivno uključio i Državni arhiv za Međimurje sa sjedištem u Štrigovi. Svoj službeni doprinos manifestaciji ustanova daje kroz prezentaciju digitalne fotografije koja prikazuje sedmero djelatnika tog arhiva. Navedeni vizualni materijal dio je službene interne dokumentarne zbirke Državnog arhiva za Međimurje, a autor same fotografije je ravnatelj Jurica Cesar. Izabrani arhivski eksponat nadilazi svoju primarnu, strogo dokumentarnu vrijednost te prenosi kompleksniju institucionalnu poruku. Državni arhiv za Međimurje ovim putem nastoji redefinirati tradicionalnu percepciju javnosti i pokazati da arhivi u suvremenom društvu nisu isključivo statični, pasivni čuvari starih dokumenata. Kako naglašava i autor fotografije, bit arhiva ne leži samo u zapisima koje brižno čuvaju u svojim spremištima. Ključni čimbenik i živa snaga svake institucije jesu ljudi koji tim gradivom svakodnevno profesionalno upravljaju, obrađuju ga, štite i u konačnici interpretiraju javnosti.

Sudjelovanjem u ovom međunarodnom izazovu, Državni arhiv za Međimurje uspješno integrira lokalnu baštinu u širi europski kulturni kontekst. Projekt jasno demonstrira da bez stručnog ljudskog rada povijesni dokumenti gube svoj pravi kontekst, dok ljudski potencijal ostaje nezamjenjiv stup očuvanja kolektivne memorije.

Državni arhiv u Osijeku

Kamila Firingera 1
31000 Osijek
tel.: 031 207 240
faks: 031 200 337
Ravnatelj: dr. sc. Dražen Kušen
e-pošta: dao@dao.hr
<http://www.dao.hr/>

9. lipnja 2026.

Državni arhiv u Osijeku

Mrežna poveznica događaja: <http://www.dao.hr/>

12:00 sati.

Otvorenje izložbe *Osječki potpisi za znanost*
Autorica programa: Ljiljana Arambašić
Trajanje programa: Lipanj – srpanj 2026.

Program obuhvaća:

Povodom Međunarodnog tjedna arhivâ, Državni arhiv u Osijeku priredio je izložbu „Osječki potpisi za znanost“. Odabrano arhivsko gradivo prikazuje osnivanje Sveučilišta u Osijeku te početke rada znanstvenih i visokoškolskih ustanova koje su oblikovale suvremeni akademski identitet grada.

Predstavljeni izložci svjedoče o višegodišnjim pripremama za osnivanje Sveučilišta, djelovanju Zajednice visokoškolskih ustanova u Osijeku, potpisivanju Samoupravnog sporazuma o udruživanju u Sveučilište u Osijeku te samom početku njegova rada. Kroz dokumente, zapisnike, fotografije, novinske članke i službene tiskovine prikazan je složen proces nastanka Sveučilišta u Osijeku.

Posebnu vrijednost imaju dokumenti koji nose pečate i potpise institucija i pojedinaca uključenih u njegovo osnivanje: Ekonomskog fakulteta u Osijeku, Poljoprivredno-prehrambeno tehnološkog fakulteta Osijek, Poljoprivrednog instituta Osijek, Fakulteta strojarstva i brodogradnje Zagreb, Muzičke akademije Zagreb za Odjel u Osijeku, Pedagoške akademije Osijek, Gradske knjižnice Osijek i Historijskog arhiva Osijek.

Izložba istodobno prati razvoj i suradnju osam ustanova potpisnica Samoupravnog sporazuma o udruživanju u Sveučilište, među kojima je i tadašnji Historijski arhiv u Osijeku. Sačuvani tragovi tog povijesnog procesa potvrđuju aktivnu ulogu osječkog arhiva, ne samo u čuvanju prošlosti, nego i u oblikovanju znanstvene budućnosti grada.

Izloženo gradivo potvrđuje važnost arhiva kao mjesta trajnog čuvanja institucionalne memorije i nezamjenjivog izvora za istraživanje povijesti znanosti i visokog obrazovanja.

11. lipnja 2026.

Državni arhiv u Osijeku, Državni arhiv u Vukovaru (mjesto održavanja: dvorana Državnog arhiva u Osijeku)

Mrežna poveznica događaja: <http://www.dao.hr/>

19:00 sati.

Predstavljanje knjige Srečka Tomasa *Podrijetlo i mladost nobelovca Ružičke*

Autori programa: prof. dr. sc. Srećko Tomas, Petar Elez, dr. sc. Dražen Kušen

Trajanje programa: 11. lipnja 2026.

Program obuhvaća:

Na tragu ovogodišnje teme MDA „Arhivi i znanost“, osječkim predstavljanjem knjige prof. dr. sc. Srečka Tomasa „Podrijetlo i mladost nobelovca Ružičke“, doprinosimo osječkoj javnosti i njezinom boljem upoznavanju podrijetla i mladosti rođenog Vukovarca, osječkog gimnazijalca, hrvatskog velikana i međunarodno poznatog znanstvenika, nobelovca Lavoslava (Leopolda) Ružičke. Na predstavljanju knjige bit će predočene mnoge pomno istražene, a do sada nepoznate činjenice o Ružičkinom podrijetlu i mladosti, te njegovoj obitelji, životu i radu u Slavoniji i Srijemu krajem 19. i početkom 20. stoljeća.

Knjiga je nastala temeljem istraživanja u Državnom arhivu u Osijeku, Državnom arhivu u Vukovaru i drugim arhivima, te u suradnji s tim i drugim baštinskim i znanstveno-istraživačkim ustanovama. U njoj autor povezuje već poznate i objavljene podatke s onima koji su tek ovim istraživanjima ugledali svjetlo dana.

Nakladnik knjige je Državni arhiv u Vukovaru, pa je njezino prvo predstavljanje organizirano u Vukovaru na sam Međunarodni dan arhivâ 9. lipnja ove godine.

12. lipnja 2026.

Državni arhiv u Osijeku

Mrežna poveznica događaja: <http://www.dao.hr/>

09:00 sati.

Dječji dan

Autorica programa: Dora Rašić

Trajanje programa: 12. lipnja 2026.

Program obuhvaća:

Počevši od 9 sati, s prvom prijavljenom vrtićkom grupom, dan će biti posvećen djeci, njihovoj posjeti arhivu i održavanju radionica s djecom vrtićke dobi.

Djeca će se kroz radionicu upoznati s arhivom kao mjestom čuvanja uspomena i tragova na događaje iz vlastitog života.

Sudionici radionice će kroz igru prepoznavati važne događaje u svom životu i upoznati njihove pisane tragove koji se čuvaju u osobnim i obiteljskim pismohranama kao i u privatnim i javnim arhivima.

Državni arhiv u Pazinu

Vladimira Nazora 3

52000 Pazin

tel.: 052 624 077

faks: 052 624 472

Ravnateljica: Mirela Mrak

e-pošta: dapa@dapa.hr

<http://www.dapa.hr/>

9. lipnja 2026.

Državni arhiv u Pazinu

Mrežna poveznica događaja: <http://www.dapa.hr/>

13:00 sati.

Javno predavanje *Histri i Histrija od rimskog osvajanja do osnivanja kolonija*

Autor programa: Robert Matijašić

Trajanje programa: 9. lipnja 2026.

Program obuhvaća:

Među historiografskim problemima najstarije povijesti Istre čini se zanimljivim postaviti pitanje što je bilo s Histrima, predrimskim stanovnicima poluotoka, poslije njihovog poraza u ratu 178-177. godine pr. Kr. Taj je rat dobro poznat zahvaljujući sačuvanom tekstu povjesničara Tita Livija, koji detaljno opisuje vojni pohod, opsadu Nezakcija i njegovo osvajanje, iako i u tom opisu ima otvorenih pitanja. No pisani izvori uglavnom su vrlo škrti o sljedećih 130 godina, do osnivanja kolonija *Polae* i *Parentium* oko 45. godine pr. Kr. U tom se razdoblju – sasvim je jasno – nije događalo ništa što bi privuklo pažnju kroničara opće rimske povijesti, pa zaključujemo da Rimljani nisu odmah pristupili i fizičkom posvajanju prostora Istre. Tek nakon osnutka kolonija dolazi do naseljavanja većeg broja rimskih građana, ali oni su pritom zaposjeli veliko područje na kojemu su do tada živjeli potomci pokorenih Histra. Ni arheološki izvori ne pružaju mnogo podataka, ali u posljednje vrijeme neki novi nalazi počinju bacati novo svjetlo na kraj 2. i početak 1. stoljeća pr. Kr.

O predavaču:

Robert Matijašić je rođen u Puli 1957. godine, u Zagrebu je 1979. godine diplomirao arheologiju i engleski jezik i književnost, gdje je 1985. magistrirao, a 1994. doktorirao. Od 1980. do 1996. radio je u Arheološkom muzeju Istre u Puli. Od 1996. radi na Filozofskom fakultetu u Puli, tada Sveučilišta u Rijeci, a danas Sveučilišta Jurja Dobrile, gdje predaje predmete stare povijesti, a od 2018. i antičke arheologije. Bio je voditelj i suradnik više znanstvenih projekata, objavio je dvjestotinjak stručnih i znanstvenih tekstova u domaćim i inozemnim časopisima i zbornicima, 10 autorskih i suautorskih knjiga, nekoliko uredničkih knjiga. Redoviti je član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, u Razredu za društvene znanosti.

Državni arhiv u Sisku

Frankopanska 21
44000 Sisak
tel.: 044/525-060
Ravnatelj: Nela Kušanić
e-pošta: info@dask.hr
<http://www.dask.hr>

9. lipnja 2026.

Državni arhiv u Sisku

Mrežna poveznica događaja: <http://www.dask.hr>

09:00 sati.

Virtualna izložba *Arhiv virtualno*

Autori programa: Arhivisti Državnog arhiva u Sisku (Martina Badanjak, Mario Bursik, Dinko Džajo, Dario Franić, Nela Kušanić, Valentina Radić, Ivica Šustić, Igor Vujatović, Snježana Žegor)

Trajanje programa: 9. lipnja 2026. – lipanj 2027.

Program obuhvaća:

Povodom Međunarodnog dana/tjedna arhivâ 2026. godine Državni arhiv u Sisku će na svojim mrežnim stranicama reprizirati seriju virtualnih izložaba (ukupno 12) kojom će predstaviti zanimljiv izbor arhivskoga gradiva koje posjeduje. Riječ je o virtualnim (digitalnim) verzijama izložaba koje su već bile postavljene u čitaonici DASK u određenim prigodama, a polučile su vrlo pozitivne reakcije publike.

Seriju ćemo započeti izložbom: *Projekti i nacrti javnih zgrada u Sisku*, koja će biti dostupna na adresi: www.dask.hr od 9,00 sati, 9. lipnja 2026.

Izložbe će se izmjenjivati svakih mjesec dana, sve do Međunarodnog dana arhiva 2027. i to prema slijedećem redoslijedu:

- *Projekti i nacrti javnih zgrada u Sisku*
- *Na dva kotača*
- *Plakati – dokumenti vremena*
- *Moslavačko vinogorje*
- *Sisak kroz objektiv starih sisačkih fotografija*
- *Školske spomenice*
- *Memorandum kao marketinški alat*
- *Pozdrav iz _____.*
- *Industrijski pogoni u Sisku do 1945. godine*
- *Petrinjski vodovod*

- *Sisak, industrijski grad, 1949.-1960., fotoaparatom Milana Pavića*
- *Prostor u čekanju*

Program je namijenjen svim dobnim skupinama, od osnovnoškolske djece do umirovljenika, zainteresiranima kako za lokalnu povijest tako i za arhivske izvore i njihovu dostupnost.

Državni arhiv u Slavskom Brodu

Augusta Cesarca 1
35000 Slavonski Brod
tel.: 035/446-573
Ravnatelj: dr. sc. Josip Jagodar
e-pošta: dasb@dasb.hr
<http://www.dasb.hr>

9. lipnja 2026.

Državni arhiv u Slavskom Brodu

Mrežna poveznica događaja: <http://www.dasb.hr>

11:30 sati.

Otvorenje izložbe *Brodске vedute: razglednice izgubljenog vremena*

Autori programa: Joakim Čičić, Marko Kevo

Trajanje programa: 9. lipnja – 1. rujna 2026.

Program obuhvaća:

Izložba “Brodске vedute: razglednice izgubljenog vremena”, autora Joakima Čičića i Marka Keve, predstavlja izbor od 100 razglednica Slavanskog Broda i okolnih mjesta.

Najveći dio izložene građe potječe iz privatne kolekcije Dražena Cvitkovića koja je u digitalizirana Državnom arhivu u Slavanskom Brodu. Ostatak gradiva čuva se u Zbirci razglednica i dopisnica Državnog arhiva u Slavanskom Brodu, dok manji dio pripada Zbirci razglednica Muzeja Brodskog Posavlja. Nastanak razglednica predstavljenih na izložbi vremenski se smješta u razdoblje od 1898. godine do 1980-ih. Izložba je tematski organizirana prema najreprezentativnijim javnim prostorima Slavanskog Broda i okolnih mjesta.

Cilj izložbe je predstaviti stare razglednice kao vrijedan povijesni i kulturni izvor koji svjedoči o urbanom, društvenom i gospodarskom razvoju Slavanskog Broda i njegove okolice od kraja 19. do sredine 20. stoljeća. Kroz prikaz veduta, javnih prostora i svakodnevnog života izložba nastoji očuvati sjećanje na prošlost te posjetiteljima približiti promjene identiteta i izgleda grada kroz različita povijesna razdoblja.

Ciljana publika izložbe jesu učenici i studenti, stručnjaci, znanstvenici i istraživači kao i svi zainteresirani posjetitelji koji žele upoznati povijesni razvoj Slavanskog Broda i okolice kroz stare razglednice.

Državni arhiv u Splitu

Ulica glagoljaša 18

21000 Split

tel.: 021 348 914

Ravnateljica: Bruna Horović Vuković

e-pošta: administracija@das.hr

<http://www.das.hr/>

10. lipnja 2026.

Državni arhiv u Splitu

Mrežna poveznica događaja: <http://www.das.hr/>

18:00 sati.

Predstavljanje knjige *195 godina splitskog urbanizma* i otvorenje istoimene izložbe

Autori programa: Bruna Horović Vuković, Dražen Pejković

Trajanje programa: 10. lipnja – 15. listopada 2026.

Program obuhvaća:

Državni arhiv u Splitu predstaviti će svoje najnovije izdanje, knjigu *195 godina splitskog urbanizma*, autora Dražena Pejkovića, u srijedu, 10. lipnja u 18,00 sati.

U isto vrijeme otvorit ćemo prateću izložbu, na kojoj ćemo predstaviti planove grada nastale krajem 18. stoljeća, prije prve službene izmjere, kao i urbanističke, regulacijske planove grada nastale nakon 1831. godine, sve do 2006. g., odnosno najmlađim službenim generalnim urbanističkim planom grada. Izložba će ostati otvorena za javnost do sredine listopada.

Državni arhiv u Šibeniku

Velimira Škorpika 6/A
22000 Šibenik
tel.: 022/312-514
Ravnateljica: mr. sc. Nataša Mučalo
e-pošta: dasi@dasi.hr
<http://www.dasi.hr>

10. lipnja 2026.

Spomen soba Ive Brešana (Hrvatsko narodno kazalište u Šibeniku)

19:00 sati.

Javno predavanje *Nastanak Centra za kulturu - iz gradiva šibenskog arhiva*

Autorica programa: Grozdana Cvitan

Trajanje programa: 10.06.2026.

Program obuhvaća:

Književnica, urednica, kritičarka, novinarka i istraživačica Grozdana Cvitan održat će javno predavanje o nastajanju Centra za kulturu Šibeniku na temelju sačuvanog arhivskog gradiva koje se čuva u Državnom arhivu u Šibeniku. Centar je bio kulturno-umjetnička organizacija stvorena spajanjem nekoliko kulturnih i umjetničkih organizacija – Narodnog kazališta Šibenik, Kazališta lutaka, Festivala djeteta Šibenik, Narodnog sveučilišta Šibenik i Centra za kulturno umjetnički odgoj mladih u Šibeniku, te 1968. Radio Šibenika. Centar je bio osnovni pokretač, organizator i realizator cjelokupnog kulturnog života u Šibeniku i okolici u razdoblju od 1. veljače 1966. do 28. travnja 1995. godine.

Državni arhiv u Virovitici

Matije Gupca 63/4

33000 Virovitica

tel.: 033 714 154

Ravnateljica: Dijana Cenger

e-pošta: arhiv.virovitica@vt.t-com.hr; davt.tajnistvo@vt.t-com.hr

<http://www.davt.hr/>

9. lipnja 2026.

Državni arhiv u Virovitici

Mrežna poveznica događaja: <http://www.davt.hr/>

Otvorenje izložbe *Velikani znanosti našega zavičaja*

Autori programa: Stanislav Artuković, Srećko Mijatović, Marina Ribić

Trajanje programa: 9. lipnja 2026. - 8. srpanj 2026.

Program obuhvaća:

U suvremenom svijetu pozornost je ponajviše usmjerena prema bogatstvu, moći i popularnosti. Velik prostor u javnosti zauzimaju osobe iz svijeta zabave, sporta i drugih medijski atraktivnih djelatnosti. Dok se njihove karijere i privatni životi neprestano prate i komentiraju, rad znanstvenika i istraživača često ostaje zanemaren. Vrijednost njihova rada najčešće se ne mjeri naslovnica, popularnošću ni materijalnim uspjehom, nego dugotrajnim utjecajem koji njihova otkrića i istraživanja ostavljaju na razvoj medicine, tehnologije, obrazovanja i razumijevanja svijeta koji nas okružuje. Brojne spoznaje koje se danas smatraju sastavnim dijelom svakodnevnoga života, nastale su upravo zahvaljujući dugogodišnjem radu ljudi čija su imena često ostajala poznata tek unutar stručnih i znanstvenih krugova.

Predanost znanosti rijetko donosi brzu prepoznatljivost. Iza važnih otkrića i istraživanja nerijetko su stajale godine samozatajnog rada, proučavanja, eksperimentiranja i intelektualne discipline. Mnogi znanstvenici djelovali su u zahtjevnim okolnostima, suočeni s nedostatkom razumijevanja, ograničenim mogućnostima ili sporim prihvaćanjem novih ideja. Unatoč tomu, njihova su istraživanja otvarala nove smjerove razvoja, mijenjala dotadašnje spoznaje i pridonosila napretku znanosti i društva u cjelini. Upravo zbog toga njihovo djelovanje nadilazi vrijeme u kojemu su živjeli i ostavlja trajnu vrijednost budućim generacijama.

Vođeni tom mišlju, odlučili smo ovom izložbom i katalogom podsjetiti na petnaest istaknutih znanstvenika i intelektualaca povezanih s prostorom današnje Virovitičko-podravske županije koji su svojim djelovanjem ostavili dubok i trajan trag u hrvatskoj i međunarodnoj znanstvenoj zajednici. Među njima se nalaze znanstvenici različitih područja, od prirodnih i tehničkih znanosti do humanističkih, medicinskih i društvenih znanosti, no svima im je zajednička bila predanost istraživanju, znanju i stvaranju novih spoznaja. Njihovi radovi, publikacije, otkrića i stručni doprinosi svjedoče o bogatoj intelektualnoj baštini prostora iz kojega su potekli.

Ova izložba nije zamišljena samo kao pregled biografija i znanstvenih postignuća, nego i kao podsjetnik na važnost znanja, obrazovanja i istraživačkoga rada u vremenu u kojemu se takve vrijednosti često nalaze u sjeni površnih društvenih trendova. Prisjećanjem na ove osobe želimo

istaknuti važnost očuvanja znanstvene i kulturne baštine te odati priznanje pojedincima čiji su doprinosi trajno obogatili hrvatsku znanost i intelektualni život.

Državni arhiv u Vukovaru

Županijska 66
32000 Vukovar
tel.: 032 425 195
Ravnatelj: Petar Elez
e-pošta: drzavni.arhiv.vu@davu.hr
<http://www.davu.hr/>

03. lipnja 2026.

Državni arhiv u Vukovaru

Mrežna poveznica događaja: <http://www.davu.hr/>

08:00 sati.

Tematska arhivska radionica *Znamenite osobe moga zavičaja – Lavoslav Ružička*

Autori programa: Nataša Krištić, Luka Vrbanić

Trajanje programa: 03. lipnja 2026.

Program obuhvaća:

Radionica je namijenjena učenicima nižih razreda osnovne škole te na zanimljiv, edukativan i interaktivan način povezuje povijest, arhivsko gradivo i prirodne znanosti. Sudjelujući u radionici učenici će posredstvom odabranog arhivskog gradiva biti u prilici upoznati se s urbanističkim razvojem i promjenama arhitektonske vizure Vukovara kroz vrijeme, kao i sa životom i djelom pojedinih istaknutih Vukovaraca. Posebna će pažnja pritom biti posvećena prvom hrvatskom nobelovcu i uglednom kemičaru – Lavoslavu Ružički. Učenici će tako usvojiti znanja o njegovu djetinjstvu, školovanju, istraživanjima i važnim otkrićima na polju kemije. Sudjelovanjem u jednostavnim, sigurnim i zanimljivim pokusima, koristeći materijale iz svakodnevne kućanske upotrebe, učenici će, također, na pristupačan način upoznati osnovne kemijske procese te promjene tvari i reakcije koje će moći pratiti vlastitim opažanjem. U tom će smislu kroz praktičan rad istražiti kako dolazi do stvaranja mjehurića, miješanja tvari i nastanka jednostavnih kemijskih reakcija.

9. lipnja 2026.

Dvorana Lavoslava Ružičke, Ružičkina kuća, Hrvatski dom Vukovar

Mrežna poveznica događaja: <http://www.davu.hr/>

18:00 sati.

Predstavljanje knjige *Podrijetlo i mladost nobelovca Ružičke*

Autor programa: dr. sc. Srećko Tomas

Trajanje programa: 9. lipnja 2026.

Program obuhvaća:

Knjiga dr. sc. Srećka Tomasa: „Podrijetlo i mladost nobelovca Ružičke“, čiji je nakladnik Državni arhiv u Vukovaru, nastala je kao plod autorova višegodišnjeg istraživanja života, rada i znanstvenih postignuća hrvatskog kemičara i nobelovca Lavoslava (Leopolda) Ružičke, rođenog u Vukovaru 13. rujna 1887. godine. Podatci i spoznaje koje sadrži umnogome su preuzeti ili se temelje na arhivskom gradivu i ostaloj građi u posjedu Državnog arhiva u Vukovaru, Državnog arhiva u Osijeku, Gradskog muzeja Vukovar i drugih kulturnih i baštinskih ustanova. Njena je osobita vrijednost u tome što je autoru, među ostalim, pošlo za rukom detaljno rekonstruirati obiteljsko stablo i život obitelji Ružička u Vukovaru, a napose ulogu nobelovčeva oca Stjepana Ružičke u društvenom, javnom i političkom životu grada od doseljenja u Vukovar početkom 1886. godine pa do njegova tragična skončanja 19. studenoga 1891. Događaj i knjiga su, naposljetku, i *hommage* obitelji Ružička, zaslužnoj za prepoznatljivost Vukovara i Hrvatske u kontekstu hrvatske, europske i svjetske znanosti.

Državni arhiv u Zadru

Ruđera Boškovića 1
23000 Zadar
tel.: 023 211 530
faks: 023 214 908
Ravnatelj: dr. sc. Ante Gverić
e-pošta: dazd@dazd.hr
<http://www.dazd.hr/>

11. lipnja 2026.

Državni arhiv u Zadru

Mrežna poveznica događaja: <http://www.dazd.hr/>

12:00 sati.

Predstavljanje časopisa *Vjesnik dalmatinskih arhivâ – izvori i prilozi za prošlost Dalmacije*, br. 6.
Autori programa: Dubravka Kolić, Nikša Varezić, Ivica Mataija

Trajanje programa: 11. lipnja 2026.

Program obuhvaća:

Predstavljanje šestog broja zajedničkog časopisa državnih arhivâ u Zadru, Šibeniku, Splitu i Dubrovniku. Izvršni izdavač ovog broja je Državni arhiv u Zadru. Časopis donosi 20 znanstvenih i stručnih radova, tri prikaza i jedan nekrolog. Namijenjen je objavljivanju radova iz arhivske teorije i prakse, povijesti institucija, obitelji i osoba, te objavljivanju izvora i priloga za povijest Dalmacije.

Časopis će predstaviti izvršna urednica broja Dubravka Kolić, glavni i odgovorni urednik Nikša Varezić i recenzent Ivica Mataija.

12. lipnja 2026.

Državni arhiv u Zadru

Mrežna poveznica događaja: <http://www.dazd.hr/>

12:00 sati.

Okrugli stol *Između redaka: kasnosrednjovjekovni javnobilježnički spisi kao (ne)pouzdana ogledala stvarnosti*

Autori programa: Ivan Majnarić, Mladen Ančić, Tomislav Popić, Antun Nekić

Trajanje programa: 12. lipnja 2026.

Program obuhvaća:

Gradivo nastalo djelovanjem javnih bilježnika predstavlja jedan od temeljnih izvora za istraživanje kasnosrednjovjekovnog istočnojadranskog obalnog grada te njegove svekolike prošlosti uopće. Istodobno njegova historijska interpretacija zahtijeva posebnu metodološku osjetljivost koja započinje razumijevanjem društvenoga i administrativnog konteksta. Unutar njega krute

birokratske fraze prestaju biti tek forme i poprimaju obrise opipljive realnosti. U procjepu između bilježničkog zapisa i kaotične stvarnosti leži najveći izazov za historičara: dešifrirati ono što je u protokolu ostalo skriveno koprenom standardiziranoga normativnog jezika. S obzirom da Državni arhiv u Zadru čuva najopsežnije bilježničko gradivo za istočnojadransko kasnosrednjovjekovlje okrugli će stol razmatrati pitanja metodološkog pristupa tom gradivu te koncipirati odgovore kako tom gradivu pristupiti u budućim historijskim istraživanjima.

Državni arhiv u Zagrebu

Opatička 29
Florijana Andrašeca 18
10000 Zagreb
tel.: 01 4807 150
Ravnatelj: Željka Dmitrus Purić
e-pošta: info@daz.hr
<http://www.daz.hr/>

8. lipnja 2026.

Državni arhiv u Zagrebu

Mrežna poveznica događaja: www.ekultura.hr , www.daz.hr

Virtualna izložba *Arhivi i znanost – izbor nacрта iz Zbirke građevne dokumentacije Državnog arhiva u Zagrebu*

Autor programa: Domagoj Čičko

Trajanje programa:

Program obuhvaća:

Virtualnom izložbom „Arhivi i znanost – izbor nacрта iz Zbirke građevne dokumentacije Državnog arhiva u Zagrebu“ namjera je predstaviti određene znanstvene i visokoškolske institucije u Zagrebu posredstvom građevinske dokumentacije koja se o njima čuva u Državnom arhivu u Zagrebu. Osnutak znanstvenih i visokoškolskih ustanova, osim što je presudno utjecao na intelektualni i društveni život Zagreba, ostavio je i neizbrisiv trag na njegov fizički izgled. Brojne zgrade visokoškolskih i znanstvenih institucija čine prepoznatljivi dio vizure grada, bilo da su izvorno građene s tom namjenom, bilo da su kasnije udomile određene institucije.

Na izložbi je predstavljeno arhivsko gradivo koje se odnosi na 16 današnjih institucija. Izbor gradiva bio je uvjetovan stupnjem sačuvanosti arhivskog gradiva te ne reflektira značaj pojedinih institucija. Ovom izložbom nastoji se približiti arhivsko gradivo znanstvenih i visokoškolskih ustanova stručnoj te široj javnosti, s ciljem poticanja daljnjih istraživanja povijesti pojedinih institucija te višeslojnih utjecaja koje je njihova izgradnja imala na urbanizam i razvoj Zagreba u dugom trajanju.

Hrvatski memorijalno dokumentacijski centar Domovinskog rata

Marulićev trg 21
10000 Zagreb
tel.: 01 4801 915
Ravnatelj: dr.sc. Ante Nazor
e-pošta: centar@centardomovinskograta.hr
<http://www.centardomovinskograta.hr/>

9. lipnja 2026.

Mrežna poveznica događaja: www.centardomovinskograta.hr

10:30 sati.

Mrežna izložba *Elektroničko izviđanje radara, teritorija i objekata (bilješke 1991.-1997.)*, predavanje Milan Bajić i Blago Dujmović
Autorica izložbe: Ana Holjevac Tuković, Franka Wrischer
Trajanje programa: 08.06.2026.-12.06.2026.

Program obuhvaća:

Sažeti opis programa:

Izložba i predavanje temelje se na zapisima Milana Bajića „*Elektroničko izviđanje radara, teritorija i objekata (bilješke 1991. – 1997. s osvrtom na razdoblje nakon Domovinskog rata, 1997. – 2025.)*“. Kroz više tematskih cjelina prikazuje se razvoj sposobnosti elektroničkog izviđanja tijekom Domovinskog rata od prepoznavanja potreba, istraživanja i razvoja sustava, do njihove implementacije, obuke i operativne uporabe. Posebno se ističe doprinos brojnih pripadnika Oružanih snaga RH u razvoju rješenja za elektroničko izviđanje radara, raketnih sustava, teritorija i objekata u uvjetima ne posjedovanja potrebne oprema, odnosno embarga na njen uvoz. Razvoj sustava proveden je u Središnjici Elektroničkog izviđanja (EI), implementaciju na zrakoplove An-2 i Mi-24 ostvario je Zrakoplovni tehnički centar (ZTC), dok su operativnu primjenu razvijali Središnjica EI i Hrvatsko ratno zrakoplovstvo (HRZ). Predstavljene su i aktivnosti na području protuelektroničke zaštite vlastitih sustava, objekata i raketnog sustava RBS-15B.

Milan Bajić, dr. sc., dipl. inž. elektrotehnike, pukovnik HV-a u miru, bivši sveučilišni profesor. Na Geodetskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu postavio je kolegije Daljinska istraživanja i Napredna daljinska istraživanja, a na Geografskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu kolegij Daljinska istraživanja. Na Fakultetu prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu uveo je dva kolegija: Zrakoplovno izviđanje i nadzor te Operacije besposadnih letjelica. Na Vojnotehničkom fakultetu u Zagrebu, prije 1990., predavao je Propagaciju elektromagnetskih valova, Radarske antene i ciljeve te Elektroničke mjere i protumjere.

Dragovoljac je ZNG-a od rujna 1991., pripadnik je OS RH, u ZMIN-u, a potom u Središnjici EI sve do 1997., gdje je vodio razvoj i primjenu sustava i taktika za elektroničko izviđanje radara, teritorija i objekata. Odlikovan je za sudjelovanje u operacijama i umirovljen u činu pukovnika.

Nakon Domovinskog rata do 2026. godine provodi istraživanja u području detekcije mina, improviziranih eksplozivnih naprava modernim senzorskim tehnikama te vodi hrvatske timove u znanstvenim i istraživačko-razvojnim projektima EU.

Hrvatsko arhivističko društvo

Hrvatsko arhivističko društvo strukovna je udruga koja okuplja i organizira stručne djelatnike i druge zainteresirane osobe i udruge radi promicanja i unapređenja arhivistike, arhivske struke kao i stručnog arhivskog rada u Republici Hrvatskoj.

Društvo je osnovano 1954. pod nazivom Društvo arhivskih radnika Hrvatske, a od 1994. djeluje pod današnjim nazivom.

Osnovne su zadaće Društva:

- razvijanje svijesti o arhivskom gradivu kao općem kulturnom dobru i o potrebi njegove primjerene zaštite;
- unapređenje stručnih standarda u obradi arhivskoga gradiva;
- poticanje i pomaganje obrazovanja i stručnog usavršavanja djelatnika u arhivima i pismohranama;
- poticanje zanimanja za korištenje arhivskog gradiva i popularizacija arhivske djelatnosti;
- zaštita interesa arhivske struke;
- promicanje općih arhivističkih načela i posebno načela etičkog kodeksa arhivista;
- razvijanje suradnje sa srodnim udrugama i organizacijama u zemlji i inozemstvu

U izvršavanju svojih zadaća Hrvatsko arhivističko društvo surađuje s ustanovama i udrugama na području Republike Hrvatske, osobito s arhivskim ustanovama i srodnim strukovnim udruženjima. Na međunarodnom planu Hrvatsko arhivističko društvo surađuje s tijelima Međunarodnog arhivskog vijeća, čije je Društvo član, te s nacionalnim arhivističkim udruženjima u većem broju europskih zemalja.

Hrvatsko arhivističko društvo
Marulićev trg 21
10000 Zagreb
tel. +385 (0)1 4801 967 (predsjednik)
e-pošta: had@arhiv.hr <https://www.had-info.hr/>

Međunarodno arhivsko vijeće - International Council on Archives (ICA)

Međunarodno arhivsko vijeće – International Council on Archives (ICA) stručna je međunarodna arhivistička organizacija koja okuplja oko 1400 članova iz 199 zemalja i područja. Među članovima su nacionalni arhivi, stručna udruženja arhivista i drugih informacijskih stručnjaka, područni, gradski i lokalni arhivi, arhivi drugih organizacija ili pojedinaca te individualni članovi koji svojim osobnim angažmanom kroz djelovanje ICA-e žele doprinosti razvoju arhivske teorije i prakse u svijetu. Njezina je osnovna zadaća usmjerena na promicanje zaštite, razvoja i korištenja svjetske arhivske baštine, a njezin rad na zaštiti i očuvanju svjetske memorije usmjeren je i na unaprjeđivanje razmjene informacija uz poštivanje kulturnih različitosti. U osnovi njezinih nastojanja svijest je o vrijednosti arhivskih ustanova koje nose memoriju naroda, društava i njihovih identiteta, a ta je memorija ugaoni kamen suvremenog informacijskog društva. Arhivske su ustanove garancija službene informacije i znanja o povijesti pojedinih osoba, organizacija i država i time predstavljaju temelj zdrave demokracije, napretka i dobrog upravljanja.

Nastojanja ICA-e sukladna su nastojanjima pojedinih nacionalnih udruga i ustanova, a u onim područjima gdje slične nacionalne udruge još ne postoje, ICA nastoji pružati pomoć pri usmjeravanju profesionalnih nastojanja arhivista. Ona nastoji na različitim razinama, od lokalne do međunarodne, pružati potporu za razmjenu zajedničkih stručnih inicijativa. U okviru rada ICA-e osnivaju se *ad hoc* odbori i radne grupe na različitim razinama za rad na posebnim projektima i aktivnostima za rješavanje nekih gorućih pitanja. Na redovitoj godišnjoj konferenciji raspravljaju se glavni profesionalni problemi u interesu struke, a stručnoj su javnosti informacije o tom radu dostupne u redovitim godišnjim i povremenim publikacijama. Privremenim ili trajnim okupljanjem stručnjaka kroz sekcije povezane s posebnim sadržajima ili pitanjima objedinjuje se respektabilan rad brojnih profesionalnih udruga i arhivista međunarodnih organizacija lokalne uprave, poslovnih i radnih tijela, sveučilišta, vjerskih zajednica, parlamenata i političkih stranaka. Nazivi i interesi pojedinih sekcija potvrđuju sveobuhvatnost interesa ICA-e s obzirom na problematiku arhivske profesije u suvremenom svijetu: Sekcija za edukaciju i izobrazbu (SAE), Sekcija za arhive vjerskih tradicija (SAFT), Sekcija za arhitektonske zapise (SAR), Sekcija za poslovne (business) arhive (SBA), Sekcija za međunarodne organizacije (SIO), Sekcija za književne i umjetničke arhive (SLA), Sekcija za lokalne, gradske i područne arhive (SLMT), Sekcija profesionalnih udruga (SPA), Sekcija za sportske arhive (SPO), Sekcija za arhive i arhiviste parlamenata i političkih stranaka (SPP), Sekcija za arhive sveučilišta i znanstvenoistraživačkih instituta (SUV), Sekcija za arhive i ljudska prava (SAHR).

ICA International Council on Archives
60 rue des Francs-Bourgeois
75003 PARIS, France
Tel: +33 (0)1 81 70 55 62
E-mail: ica@ica.org

Knjižicu uredili: Ladislav Dobrica, Vedran Muić, Martina Piškorič Margeta

